

Phẩm 11: QUÁN VỀ BẢN TẾ (Gồm 8 Kệ)

Hỏi: Kinh Vô Bản Tế nói: Chúng sinh qua lại trong đường sinh tử, mà lúc bắt đầu không thể có được. Trong kinh đã nói có chúng sinh qua lại sinh tử, thế vì nhân duyên gì lại nói lúc bắt đầu không thể có được.

Đáp:

Kệ 1:

*Như lời Đại Thánh dạy
Không thể có khởi đầu
Sinh tử không bắt đầu
Cũng lại không kết thúc.*

Thánh nhân có ba hạng:

1. Ngoại đạo có năm thần thông.
2. A-la-hán, Phật-bích-chi.
3. Đại Bồ-tát được thần thông.

Phật là tối thượng đối ba hạng đó. Cho nên gọi Phật là Đại Thánh. Lời Phật nói không có điều gì không thật. Sinh tử không có lúc bắt đầu, vì sao? Vì sinh tử bắt đầu lúc sau cùng đều không thể tìm thấy được, nên nói là không có lúc bắt đầu. Ông nói không có lúc bắt đầu và lúc sau cùng thì có thể có lúc giữa, cũng không đúng. Vì sao?

Kệ 2:

*Nếu không có đầu, cuối
Lúc giữa làm sao có
Cho nên lúc giữa này
Và trước, sau cũng không.*

Nhân lúc giữa và lúc sau cùng nên mới có lúc bắt đầu, nhân lúc bắt đầu và lúc giữa nên có sau cùng, nếu không có lúc ban đầu và lúc sau cùng thì làm sao có lúc giữa. Đối với sinh tử không có bắt đầu, khoảng giữa, rốt sau. Thế nên nói trước sau, đều không thể có được. Vì sao?

Kệ 3:

*Nếu trước mà có sinh
Sau mới có già chết
Không già chết có sinh
Không sinh có già chết.*

Kệ 4:

*Nếu trước có già chết
Mà sau có sinh thì*

*Như vậy là không nhân
Chẳng sinh có già chết.*

Chúng sinh sinh tử, nếu trước có sinh, thì dần dần có già, rồi sau chết, như vậy khi sinh không có già chết. Đúng pháp phải có sinh mới có già chết, có già chết mới có sinh. Lại chẳng già chết mà sinh, thì đó là điều không đúng. Vì nhân sinh mà có già chết, nếu trước già chết rồi sau sinh, thì già chết ấy không có nguyên nhân, vì sinh ở sau. Lại chẳng sinh thì đâu có già chết. Nếu cho sinh già chết trước sau không thể được, thì sinh già chết cùng có trong một lúc, cũng có lỗi. Vì sao?

Kệ 5:

*Sinh ra và già, chết
Không thể cùng một lúc
Nếu khi sinh có chết
Cả hai đều không nhân.*

Nếu nói sinh già chết cùng có trong một lúc thì không đúng, vì khi sinh tức có chết. Đúng pháp khi sinh thì có, khi chết thì không có, nên nếu nói khi sinh có chết, là không đúng. Nếu cùng trong một lúc sinh, thì nó không có sự nương nhau, như hai sừng của con trâu cùng một trong lúc xuất hiện chứ không nương nhau.

Thế nên,

Kệ 6:

*Nếu trước sau cùng lúc
Đều là việc không đúng
Vì sao mà hý luận
Là có sinh già chết.*

Suy nghĩ về sinh già chết, cả ba đều có lỗi, nên nói sinh già chết tức là không sinh, rốt ráo không, cố sao ông cứ tham đắm hý luận, cho sinh già chết có tướng quyết định thật có.

Lại nữa,

Kệ 7:

*Các pháp nhân và quả
Pháp tướng và sở tướng
Cảm thọ, người cảm thọ
Sở hữu tất cả pháp.*

Kệ 8:

*Chẳng phải chỉ sinh tử
Cội gốc chẳng thể được
Mà hết thấy các pháp*

Cội gốc cũng đều không.

Hết thấy pháp là hết thấy nhân quả, có biểu tướng và được biểu tướng, cảm thọ và người cảm thọ v.v... đều không có cội gốc, chứ chẳng phải chỉ có sinh tử là không có cội gốc. Ở đây vì giải bày sơ lược, nên chỉ nói sinh tử không có cội gốc.
